

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет романської філології і перекладу
Кафедра романської і новогрецької філології та перекладу

Допущено до захисту

«___» _____ року

Завідувач кафедри

_____ *Наталія ФІЛОНЕНКО*

КУРСОВА РОБОТА

з філології на тему:

**«ЗАПОЗИЧЕННЯ У СЛОВНИКОВОМУ ФОНДІ СУЧАСНОЇ
ІТАЛІЙСЬКОЇ МОВИ»**

Студентки групи МЛіт 10-20

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.052 Романські мови і літератури

(переклад включно), перша – італійська

Освітня програма Італійська мова і література,

друга іноземна мова, переклад

Бендик Анастасії Андріївни

Науковий керівник:

Завідувачка кафедри романської і новогрецької філології та

перекладу, доктор філологічних наук, доцент

Філоненко Наталія Георгіївна

Національна оцінка _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії _____

(підпис) (науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

(підпис) (науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

(підпис) (науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Київ 2023

АНОТАЦІЯ

Темою курсової роботи є «Запозичення у словниковому фонді сучасної італійської мови». Робота складається зі вступу, двох розділів з висновками до кожного з них, загальних висновків та списку використаних джерел. Метою курсової роботи є вивчення питання запозичення в італійській мові.

У першому розділі роботи розглядаються теоретичні передумови дослідження запозичень в італійській мові: дається визначення поняттю запозичення та вивчаються причини цього процесу, визначається місце та роль іншомовних лексем у словниковому складі італійської та досліджуються різноманітні аспекти за якими можна класифікувати запозичення. У другому розділі роботи розглядаються основні джерела запозичень в італійській мові.

Результатом, який було отримано внаслідок виконання курсової роботи, є ґрунтовне вивчення процесу запозичення в італійській мові, розуміння його причин та наслідків.

Ключові слова: запозичення, лексика, слово, мова, італійська мова, словниковий склад (фонд).

ЗМІСТ:

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАПОЗИЧЕНЬ В ІТАЛІЙСЬКІЙ МОВІ.....	6
1.1 Визначення поняття запозичення та його причини.....	6
1.2 Місце та роль іншомовних запозичень в словниковому складі італійської мови	7
1.3 Класифікації запозичень в італійській мові.....	9
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1	11
РОЗДІЛ 2. ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА ЗАПОЗИЧЕНЬ В ІТАЛІЙСЬКІЙ МОВІ	12
2.1 Латинські запозичення. Елементи грецької мови	12
2.2 Запозичення з романських мов	17
2.3 Запозичення з германських мов.....	21
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2.....	26
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	29

ВСТУП

Актуальність теми. Між суспільством та мовою існує нерозривний зв'язок, тому будь-яка зміна або нововведення в суспільстві залишає відбиток і на мовній системі.

Італійська мова перебуває у процесі постійного розвитку, особливих змін зазнає її лексична система. Словниковий фонд італійської мови змінюється як внаслідок внутрішніх мовних процесів, так і внаслідок міжкультурної комунікації. Основним наслідком тривалих міжмовних контактів є запозичення.

“Запозичення – це звук, морфема, слово або його окреме значення, фразеологізм, синтаксична конструкція, перенесені з однієї мови в іншу, а також сам процес подібного перенесення”. [1]

Процес запозичення характерний для всіх мов. В одних мовах він не має сильного впливу на словниковий фонд, а в інших цей вплив є настільки значущим, що запозичені слова повністю витісняють з мови корінні.

Запозичення є важливою та актуальною темою для багатьох мов, а особливо для італійської. Ця тема містить достатньо матеріалу як для вивчення, так і для дослідження. До вчених, що працюють в області лексикології, виникає багато запитань, які потребують розгляду.

Метою дослідження є вивчення питання запозичення в італійській мові.

Зазначена мета вирішується за допомогою наступних **завдань**:

- 1) дати визначення поняттю «запозичення»;
- 2) визначити причини запозичень в італійській мові;
- 3) проаналізувати місце та роль іншомовних запозичень в словниковому складі італійської мови;
- 4) класифікувати запозичення;
- 5) дослідити зміни, які відбуваються у процесі адаптації запозичень до системи італійської мови;
- 6) виокремити основні джерела запозичень в італійській мові.

Об'єктом дослідження виступає процес запозичення іншомовної лексики італійською мовою.

Предметом дослідження є запозичення у словниковому фонді сучасної італійської мови.

Для досягнення поставленої мети та розв'язання конкретних завдань було використано низку **методів лінгвістичного дослідження**:

1. Теоретичний аналіз наукових джерел та літератури;
2. Узагальнення та систематизація отриманої інформації;
3. Дескриптивний метод;

Структура роботи: курсова робота складається зі вступу, двох розділів з висновками до кожного з них, загальних висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАПОЗИЧЕНЬ В ІТАЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Запозичені слова є невіддільною складовою словникового фонду будь-якої мови, а також одним з основних джерел його поповнення. Мовленнєва діяльність людини є основою процесу запозичення. Тобто запозичення елементів однієї мови іншою відбувається через взаємодію носіїв цих мов.

Контакти між двома і більше мовами можуть бути спричинені різноманітними екстралінгвістичними чинниками, зокрема політичними, історичними, культурними, релігійними та комерційними зв'язками між етносами.

1.1 Визначення поняття запозичення та його причини

“Запозичення – це звук, морфема, слово або його окреме значення, фразеологізм, синтаксична конструкція, перенесені з однієї мови в іншу, а також сам процес подібного перенесення”. [1]

Ю.О.Жлуктенко розрізняє такі типи мовних контактів:

- 1) безпосередні й опосередковані;
- 2) між спорідненими і неспорідненими мовами;
- 3) з однобічним і обопільним впливом;
- 4) маргінальні (на суміжних територіях) та внутрішньорегіональні (на одній і тій самій території);
- 5) казуальні (тобто випадкові або тимчасові, для яких характерна дуже слабка інтенсивність мовної взаємодії) і перманентні (тобто постійні, вони мають значний вплив на розвиток контактуючих мов)
- б) природні (безпосереднє спілкування) та штучні (навчання у школі). [2]

Тривалі мовні контакти призводять не тільки до лексичних запозичень або поодиноких змін в структурі мови, але й до повних мовних трансформацій, а саме до двомовності, піджинів і креолізованих мов, явищ адстратів тощо.

Також слід зазначити, що існує низка внутрішньолінгвістичних причин запозичень, зокрема це відсутність у мові власної лексичної одиниці для опису нового предмета, явища або поняття чи необхідність у вираженні конотацій, яких

не має відповідна італійська лексема (в італійській мові є слово *negozio*, що означає магазин в загальному значенні, а також є запозичене з французької слово *boutique*, що має значення магазину, де продаються розкішні та дорогі товари).

Загалом ставлення до процесу запозичення у мовознавстві є неоднозначним. Деякі вчені висловлюють занепокоєння через велику кількість запозичень у мовах, стверджуючи, що іншомовні елементи руйнують сутність мов та позбавляють їх національної самобутності. Ці дослідники є прихильниками пуризму.

“Пуризм (від лат. *purus* – чистий) – крайній вияв турботи про чистоту літературної мови, культуру мови, орієнтація на встановлення суворих правил дотримання літературних норм, оберігання мови від впливу іншомовних запозичень, очищення її від нелітературних явищ (діалектизмів, просторіччя тощо)”. [3]

Інші мовознавці вважають, що проникнення запозичених елементів у мови є цілком природним процесом. Він тісно пов’язаний з розвитком різноманітних міжнаціональних відносин, а тому не потребує посиленого контролю фахівців.

Підсумовуючи можна сказати, що запозичення необхідно використовувати, особливо коли в мові немає відповідного слова для вираження певного поняття, явища чи об’єкта. Однак не слід зловживати іншомовними словами, особливо якщо вони вже мають широко розповсюджені синоніми.

1.1 Місце та роль іншомовних запозичень в словниковому складі італійської мови

Завдяки розташуванню у самому центрі Середземного моря, Італія здавна була перехрестям міграційних та торговельних шляхів. Внаслідок цього в словниковому фонді італійської мови існують лексичні одиниці запозичені з десятків різноманітних мов.

У сучасній італійській мові налічується понад 6000 запозичень. Найчастіше вони походять з англійської (*film, bar, sport*), французької (*cabaret, chalet, chance*), німецької (*kindergarten, wurstel, land*) та іспанської (*paella, sangria, patio*) мов. [4]

Також важливим прошарком лексики є латинські та грецькі слова, які були запозичені ще в античні часи (*terra, vita, cattedra, teatro*).

Зазвичай в італійській мові запозичення зберігають свою початкову форму, хоча можуть бути змінені в написанні та вимові для того, щоб відповідати італійській граматиці та фонетиці. Іноземні слова збагачують словниковий запас, роблячи його більш різноманітним і привабливим для тих, хто вивчає італійську або використовує її в повсякденному житті.

Запозичена лексика присутня у багатьох галузях італійської мови, зокрема в інформатиці (*touchscreen, password, computer*), бізнесі (*import-export, deregulation*), моді (*blush, jeans, culottes*), науковій сфері (*calcolo, algebra, termodinamica*), ЗМІ (*happy hour, fashion week, tour operator*) та політиці (*governo, opposizione*).

Загалом Італія має більш ксенофільне ставлення (тобто виявляє прихильність) до іноземних мов, особливо англійської. Це також пов'язано з тим, що в Італії існує регуляторний орган - *Accademia della Crusca*, але ця організація прагне запропонувати свою думку щодо мовних питань або має на меті вирішення проблеми використання мови, але вона не має реальної функції регулювання мови та не пропонує переклад нових слів з англійської на італійську. [5]

Надмірне та часто невмотивоване використання англіцизмів є проблемою для італійського суспільства. Вони присутні у всіх публічних сферах життя людини : ЗМІ, наука, політика, бізнес, мода, ІТ, соціальні мережі тощо. Хоча в приватному спілкуванні англіцизми поширені значно менше. Розповсюдженість запозичень з англійської мови пояснюється її домінуванням у міжнародному спілкуванні та у багатьох інших галузях. Значна частина італійців (особливо молодь) вважають, що англійські лексеми крутіші, вони «задають тон» розмови та доречніші для використання у певних сферах діяльності. Таким чином англіцизми використовуються мовцями навіть у випадках наявності італійського відповідника (англійське словосполучення *smart working*, яке часто використовують італійці, має відповідник *lavoro agile*). Це призводить до забруднення та спрощення італійської мови, а також до втрати її самобутності.

До того ж значний відсоток італійців не знають англійської мови на достатньому рівні, що може спричиняти непорозуміння між мовцями.

Для припинення надмірного та невмотивованого використання англіцизмів мовні інституції повинні діяти. Перш за все, заохочувати тих, хто працює у сфері комунікацій, використовувати італійську мову, коли це можливо: на телебаченні, на радіо, у газетах, у соціальних мережах, у світі науки та культури. Журналісти, гості та експерти повинні заново навчитися вживати італійські лексеми, таким чином подаючи громадськості приклад. По-друге, має бути організована та профінансована спеціальна група лінгвістів, з Accademia della Crusca, які будуть розробляти та поширювати неологізми для назв запозичених предметів чи понять.[6]

1.2 Класифікації запозичень в італійській мові

Існують різноманітні класифікації запозичень в італійській мові. Далі ми розглянемо декілька найважливіших.

За першою з класифікацій запозичення поділяються на:

- неадаптовані, тобто іноземне слово або вираз входить до лексики, зберігаючи свої орфографічні та граматичні особливості (computer, film, standard);
- адаптовані, тобто іноземне слово пристосовується до орфографії та морфології мови, що його приймає (ideologia адаптація французького слова idéologie, cocchio адаптація угорського слова kocsi);
- кальки, тобто виникають нові словосполучення, слова чи значення слів, які утворюються через буквальний переклад відповідних іншомовних одиниць. Кальки в мові поділяються на :

1) лексичні, тобто переклад іншомовного слова або словосполучення відбувається методом поєднання вже наявних у мові елементів (libro tascabile – від англійського словосполучення pocket book);

2) семантичні, тобто слово, яке має одне або більше спільних значень з іншомовним відповідником, набуває нового значення шляхом наслідування (слово stella у значенні відомий актор кіно - від англійського слова star). [4]

За іншою класифікацією розрізняють «необхідні» та «надлишкові» запозичення, відповідно до реальної потреби, яку має мова, яка їх використовує:

- необхідні запозичення (*prestiti di necessità*) - це слова, які вводяться коли в мові немає власної альтернативи, заповнюючи лексичну чи семантичну порожнечу (*brunch, spoiler*);

- надлишкові запозичення (*prestiti di lusso*) - це слова, які вводяться в мову всупереч тому, що в ній вже є власні відповідники, для того аби зробити звучання більш екзотичним (*trend* – англійський відповідник до слова *tendenza* , *leader* – англійський відповідник до слів *guida, capo*). [5]

Однією з основних ознак для класифікації запозичень є джерело. Завдяки своїй всесвітній поширеності англійська мова принесла найбільшу кількість запозичень в італійську. Значний відсоток запозичених італійською мовою слів походить з французької та іспанської мов. Це є наслідком географічної близькості та взаємодії між цими країнами в процесі історичного розвитку. В давні часи важливим джерелом запозичень для італійської мови були латинська та грецька мови. Також варто згадати про запозичення з арабської, малайської та японської мов. Відсоток запозичень з цих та інших екзотичних мов є невисоким.

Слід також враховувати подібність між мовами. Чим більша схожість у фонетичних, морфологічних і лексичних структурах мов, тим більше вони впливають одна на одну.

Не всі сфери мови однаково зазнають впливу явища запозичень. Зазвичай, найбільш відкритою до запозичень є лексична система мови. Однак, лексичні запозичення також можуть впливати на фонологію та морфологію мови. Серед іншомовних лексичних одиниць найбільше іменників, особливо тих, що стосуються нових предметів, понять або явищ, тоді як дієслова та прикметники зустрічаються рідко.

У процесі запозичення рідко залучені лише дві мови. Зазвичай запозичення проходить через мову-посередника перед тим як потрапити у цільову мову. Залежно від наявності або відсутності посередництва третьої мови запозичення поділяють на два види:

- прями запозичення, тобто ті, які з мови-джерела одразу потрапляють у цільову мову (слово *film* напряму запозичене з англійської мови);
- опосередковані запозичення, тобто ті, які проходять через посередництво третьої мови (слово *caffè* потрапило в італійську мову з турецької, яка в свою чергу запозичила це слово з арабської).

Варто додати, що запозичення можуть здійснюватися усним (*diva* – запозичення з латинської мови) і письмовим (*pediatra* – запозичення з грецької мови) шляхом. Зазвичай при усному запозиченні слово зазнає більше змін, ніж при письмовому.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

Запозичення є важливим складником словникового фонду італійської мови. Вони з'являються внаслідок низки екстралінгвістичних та внутрішньолінгвістичних чинників. Мовні контакти є найголовнішою причиною появи у мові іноземних слів.

Завдяки географічному розташуванню та ряду історичних подій італійська контактувала з десятками іноземних мов, кожна з яких залишила в ній свій слід. Англійська, іспанська, французька, латинська та грецька – це мови, які найбільше вплинули на італійську мову, зокрема на її лексичний склад.

Запозичення виконують функцію збагачення мови, поповнюючи її новими словами, словосполученнями, та значеннями слів. Але їх надмірне та невмотивоване використання може призводити до забруднення та спрощення мови, а також до втрати її індивідуальності.

На основі розглянутих класифікацій ми можемо стверджувати, що процес запозичення є багатоаспектним. Запозичення можна класифікувати за джерелом, способом їх надходження, ступенем адаптації у мові, функціями, які вони виконують тощо.

РОЗДІЛ 2. ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА ЗАПОЗИЧЕНЬ В ІТАЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Італійська мова належить до групи романських мов та походить від латинської мови. До цієї групи також належать французька, іспанська, португальська, румунська, ретороманська та деякі інші мови. Класична латина була поширена на всій території Римської імперії та використовувалась у сферах науки, освіти, культури, юриспруденції, релігії, державного управління тощо. Однак в приватному спілкуванні усі верстви населення розмовляли народними мовами, в залежності від території. Ці мови постійно змінювалися та розвивалися і латина мала на них вагомий вплив. Сучасна італійська мова народилася з тосканської народної мови і відповідно містить в собі велику кількість запозичень з латини.

2.1 Латинські запозичення. Елементи грецької мови

Латинізми - це мовні елементи запозичені з латини (слова та значення слів, графічні чи фонетичні елементи, синтаксичні конструкції), які прийшли в італійську мову в різні періоди її історії. Однак слід розрізняти латинізми і слова, що походять від латини, тобто повністю італійські слова, які мають латинську етимологію.

- Латинська мова - це мова, з якої розвинулась італійська в ранньому Середньовіччі;
- Однак це також мова, яка, як і іноземна, забезпечувала італійську мову в різні часи особливими лексичними, графічно-фонетичними, синтаксичними елементами тощо.

У результаті подвійного сліду, який залишила латинська мова, деякі італійські слова існують у двох різних формах (від лат. *solidum* маємо італійське слово *soldo* і латинізм *solido*; від лат. *medium* маємо італійське слово *mezzo* і латинізми *medio* та *medium*). Як ми можемо побачити латинізми ближчі до латинських лексем, аніж італійські слова. Найнадійнішим критерієм, який може відрізнити спадкове слово від латинізма, є сфера його вживання та, де це можливо, реконструкція його мовної історії. [7]

Латинізми в італійській мові можуть бути:

- адаптовані (mass media є адаптацією латинського слова medium у множині media у поєднанні з англійським словом mass, тобто маса);
- неадаптовані, слова які залишаються без змін (tutor).

Найбільше надходження латинізмів було в XIII–XIV століттях. Це були слова з галузей релігії (misericordia, edificare), філософії (coscienza, causa, dottrina), науки (retrogrado, raggio, deferente) та юриспруденції (codicillo, statuto). Вульгаризація латинських творів робить вирішальний внесок у перенесення лексичних латинізмів та синтаксичних засобів у народну мову.

Вплив латини на італійську мову в епоху Відродження більш значущий, аніж у середньовіччі. Цьому сприяли певні культурні чинники, такі як розвиток течії гуманізму, повторне відкриття численних класичних текстів, невідомих у середньовіччі, перші друковані твори та обіг книг грецьких і латинських класиків тощо. Фактично, більше чверті латинізмів, які проникли в італійську мову, датуються XV–XVI століттями. [8]

Це також період найбільшого впливу латини на структури народної мови, а не лише на лексику. Двомовність гуманістів сприяє передачі форм і конструкцій, безпосередньо взятих з класичних часів. У цю епоху концепція класичної латини була більш чітко визначена та її хронологію було обмежено невеликим відрізком античності (від 1 століття до н. е. до 1 століття нашої ери). Цей факт сприяв поширенню прихильності до мовних моделей Стародавнього Риму. [9]

Починаючи з ренесансного періоду латина була ключовим елементом мови літератури. Вона використовувалась письменниками на рівні з літературною тосканською мовою. Латинізми навіть були основою лексикону певних літературних жанрів. Поети та письменники звертались до класичної латини як до джерела нових лексем та окремих значень слів.

Постійне використання латинізмів у літературній італійській мові також пов'язане з тогочасною освітою, наріжним каменем якої було вивчення латинської мови.

В період Відродження словниковий фонд наукової галузі був оновлений. В ньому з'явилося багато термінів латинського походження. Творець сучасної

анатомії як науки Андреас Везалій у своїй книзі «Про будову людського тіла» (1543р.) відновлює терміни взяті з класичної латини: *cartilago*, *femur*, *palatum*, *alveolus*, які в італійській мові перетворилися на: *cartilagine*, *femore*, *palato* та *alveolo*. [7]

Між XVII і XVIII століттями латинська мова почала втрачати свою беззаперечну роль міжнародної мови культури та науки. На її місце прийшли спочатку французька, а потім і англійська мови. Згодом техніко-наукові латинізми почали надходити в італійську мову з інших іноземних мов.

З цього моменту багато латинізмів стабілізувалися в італійській мові у формі, яку вони мали в мові-джерелі. Це обумовлює наявність:

- слів з початковими або внутрішніми групами приголосних, які зазвичай адаптуються в італійській мові (*psicologia*, *pneumatico*, *stonio*, *adepo*, *captare*, *capsula*, *abdicare*, *optare*, *orzione*);
- слів із закінченням на приголосний (*raptus*, *lapsus*, *pus*, *virus*, *humus*, *memorandum*, *ultimatum*, *referendum*). [7]

Велика кількість наукових слів, не адаптованих у сучасній італійській мові, разом із присутністю багатьох французьких та англійських одиниць із закінченнями на приголосні спонукала деяких вчених висунути гіпотезу про нову структуру італійської фонологічної системи.

Здавна християнські латинізми мали вплив на народну мову. Перехід Римської імперії з язичництва на християнство сприяв появі нових лексем, які досі існують в словниках сучасних мов. Часто це слова грецького чи семітського походження, які перейшли в латинські версії священних текстів чи літургії, а звідси в народну мову: *eucaristia*, *martire*, *apostolo*, *profeta*, *(e)vangelo*, *vescovo*, *chiesa*, *pasqua*. А також біблійні вирази *il re dei re* (*rex regum*), *il cantico dei cantici* (*canticum canticorum*), *nei secoli dei secoli* (*per omnia saecula saeculorum*). Численні біблійні чи літургійні латинські слова чи вирази (іноді єврейського походження) прийшли в італійську мову в оригінальній формі: *alleluia*, *amen*, *crucifige*, *cupio dissolvi*.

Латинська мова завжди була внутрішньою мовою церкви, в той час як народна мова була зовнішньою з часів Середньовіччя (наприклад, у проповідях).

Насправді до Другого Ватиканського Собору літургія і всі офіційні акти церкви були латинською мовою. Однак у післясоборній церкві запанував новий стиль спілкування, який допомагав налагодити контакти з вірянами, максимально використовуючи можливості нових медіа, особливо телебачення. Через цей дуже потужний канал деякі латинізми перейшли від переважного вживання священнослужителями до загальнокультурного вживання (наприклад слово *auspicare* вживається в офіційній мові: *Il ministro ha auspicato la pronta ripresa delle aree colpite* - Міністр сподівається на швидке відновлення постраждалих районів). [7]

Важливе значення у процесі запозичення грецьких лексичних одиниць латинською мовою має довге співіснування носіїв цих двох культур, їх постійне спілкування насамперед на побутовому рівні. Так, перші запозичення з грецької мови в латину здійснювалися в усній формі і являли собою переважно слова з повсякденного ужитку. Деякі запозичення настільки сильно укорінилися в розмовній мові, що збереглися в ній протягом століть і пізніше стали частиною лексикону італійської мови.

Серед цих запозичень можна виділити такі групи:

- назви тварин (італ. *balena* - від грец. *φάλαινα*; італ. *ippopotamo* - від грец. *ἵπποπόταμος*; італ. *coccodrillo* - від грец. *κροκόδειλος*; італ. *tartaruga* - від грец. *ταρταροῦχος*);
- рослини і фрукти (італ. *agave* - від грец. *ἀγавός*; італ. *oliva* - від грец. *ἐλαία*; італ. *castagna* - від грец. *κάστανον*; італ. *melo* - від грец. *μέλος*);
- предмети домашнього побуту (італ. *lampada* - від грец. *λαμπάς*, італ. *tappeto* - від грец. *τάπης*; італ. *sofano* - від грец. *κόφινος*; італ. *borsa* - від грец. *βύρσα*);
- морські терміни (італ. *governare* - від грец. *κυβερνάω*, італ. *pelago* - від грец. *πέλαγος*, італ. *scalmo* - від грец. *σκαλμός*);
- назви частин тіла та хвороб (італ. *braccio* - від грец. *βραχίον*, італ. *stomaco* - від грец. *στόμαχος*, італ. *perno* - від грец. *νεῦρον*, італ. *cancrena* - від грец. *γάγγραινα*) та ін.

Контакти на розмовному рівні продовжувалися і пізніше, вже після падіння Риму та поширення національних мов.

Так, крім стародавніх запозичень, успадкованих італійською з латині, існують також грецизми, запозичені безпосередньо в італійську мову з візантійської грецької. В італійську проникли морські терміни (італ. *gondola* 'гондола' - від грец. *κονδοῦρα*), назви рослин (італ. *basilico* 'базилик' - від грец. *βασίλικόν*, італ. *indivia* 'ендивій' - від грец. *ἐντύβιον*), предмети та поняття з повсякденного життя (італ. *lastrico* 'бруківка' - від грец. *ῥστρακον*) та ін. [10]

Слід згадати про значення окремих регіонів та їх діалектів у запозиченні грецьких слів в італійську мову. Насамперед необхідно виділити Венецію та венеційський діалект. Починаючи з VIII ст. венеціанці вели активну торгівлю із Візантією. У Константинополі Венеції навіть віддали цілий квартал з усіма крамницями та майстернями, які тут знаходилися, і три морські причали в межах цього кварталу.

Пізніше, за результатами IV Хрестового походу, Венеційська республіка заволоділа кількома приморськими містами материкової території Візантії, островами Кефалонія, Негропонт (суч. Евбея), Корфу, а також островом Крит, який став важливою ланкою у венеційській торгівлі. Постійна присутність венеціанців у Східному Середземномор'ї, безумовно, сприяла взаємному впливу грецької мови та венеційського діалекту.

У процесі запозичення лексики з грецької мови у венеційську та італійську, вона часто зазнавала змін у семантиці. Цікаво, наприклад, простежити семантичний розвиток слова *arcipelago* 'архіпелаг'.

У сучасній італійській мові дана лексема позначає «групу островів, розташованих в одному морі та об'єднаних спільними морфологічними ознаками». [11]

Спочатку у венеційському діалекті лексема, утворена з грецької приставки *ἀρχι-* 'головний, старший' і *πέλαγος* 'море' стосувалася частини Середземного моря, зокрема Егейських островів. Але внаслідок генералізації значення, тобто перенесення значення від частки до загального, так починають називати всі групи островів.

Примітно те, що присутність греків у Південній Італії, на відміну від інших її регіонів, була безперервною протягом довгих століть, починаючи від перших

грецьких полісів. Саме тому на півдні італійського півострова ми знаходимо особливо велику кількість топонімів, що беруть свою назву з грецьких лексем. Наприклад: італ. Napoli – від грец. Νεάπολις (Νέα 'новий' + πόλις 'місто') італ. Amendolea – від грец. αμυγδαλέα (мигдальні дерева). Слід відзначити, що на півдні Італії аж до наших днів збереглися два острівці грецької мови: на півдні Калабрії (шість сіл) і в Апулії, в області Саленто, недалеко від міста Лечче (вісім сіл і невеликих міст). Діалекти півдня Італії походять від давньогрецької мови, яка зазнала інтенсивного впливу романських мов.

2.2 Запозичення з романських мов

Романські мови мають значний вплив на італійську мову. Внаслідок спільного походження від латини, ці мови мають істотну схожість у своїх лексичних, морфологічних та фонетичних структурах. Це допомагає романським мовам мати сильніший вплив одна на одну. Як відомо, італійська найбільше контактувала саме з французькою та іспанською мовами, тому доречно буде розглянути запозичення з цих мов.

Слова французького походження є важливим елементом словникового складу італійської мови. Це пов'язано з тісними історичними, культурними, економічними та політичними зв'язками між Італією та Францією протягом століть. Появу французьких запозичень в італійському лексиконі можна розділити на два етапи:

1) Часи правління Карла Великого. Прийнявши титул лангобардського короля у 774 році, Карл почав вводити в Італії франкський устрій і з'єднав Галію і Італію в одну державу. Ці історичні події відобразилися на італійській мові. Запозичення того часу найбільше пов'язані з життям лицарів: італ. cavaliere 'вершник', 'кінник' – від франц. chevalier; італ. scudiero 'зброєносець' – від франц. escudier; італ. dama 'дама' – від франц. dame; італ. passaggio 'прохід' – від франц. passage; італ. viaggio 'подорож' – від франц. veiage; італ. fermaglio 'пряжка', 'шпилька' – від франц. fermalh; італ. gioiello 'прикраса' – від франц. joel; італ. ostello 'притулок' – від франц. ostel; італ. pensiero 'ідея' – від франц. pensier.

Стародавня французька мова дала італійській мові три суфікси -iere, -anza і -aggio, які засвоєлися мовою і в подальшому розвивалися самостійно:

- giocoliere 'жонглер', 'фокусник';
- destriere 'бойові коні';
- omaggio 'пошана', 'данина поваги';
- amanza 'кохання', 'кохана'.

2) Епоха просвітництва. В основному «інтелігентна лексика» з'являється на початку XVIII століття, коли французька мова, яка сповнена нових ідей, стає відомою по всій Європі. В епоху просвітництва переважає інтелект, розум. Будь-яка думка вимагає аналізу та вивчення. Люди починають довіряти прогресу та технічному розвитку. В італійській мові з'являються такі слова як: *razionalismo* (раціоналізм) - від французького "*rationalisme*", *critica* (критика) - від французького "*critique*", *illuminismo* (ілюмінізм) - від французького "*lumières*", *libertà* (воля) - від французького "*liberté*", *uguaglianza* (рівність) - від французького "*égalité*", *fraternità* (братерство) - від французького "*fraternité*", *costituzione* (конституція) - від французького "*constitution*", *sovranità* (суверенітет) - від французького "*souveraineté*", *cittadinanza* (громадянство) - від французького "*citoyenneté*", *filosofia* (філософія) - від французького "*philosophie*" тощо.

У XX столітті кількість французьких запозичень різко впала. Культурно-історична подія, яка визначила настільки суттєве скорочення впливу мови на італійську, пов'язується з Другою світовою війною. У повоєнний період англійська мова стала вважатися більш престижною ніж французька. Навіть у синонімічних серіях останніх десятиліть типу *trucco/maquillage/make up* італійське слово вважається немаркованим, французьке сприймається як застаріле, англійське як модне.

Поряд з невеликою кількістю повних запозичень, що залишаються в італійській мові незмінними як фонетично, так і морфологічно, з французьким написанням (*fuseaux, dessert, croissant*), в останні роки французькі запозичення-кальки «маскуються» під італійські і вже не сприймаються середньостатистичним мовцем як іноземні слова (*industria, esportare, risorse, pluralismo, terzo mondo, bipolarismo, messa in onda*).

Є приклади з мовними кальками, метою яких є відтворення італійською мовою вихідного слова з французької: *carolavogo* через застарілу форму *carodopera* від франц. *chef d'oeuvre*.

Відзначається і семантична калька, коли італійське слово набуває нового значення завдяки формальній близькості до французького слова: *autorizzare* раніше мало значення *rendere autorevole* 'зробити впливовим', але під впливом значення французького слова *autoriser* набуло значення *permettere* 'дозволити'. Деякі запозичення з французької можна використовувати як у французькому написанні, так і у адаптованій формі (*bleu* і *blu*).

Крім того, французька мова продовжує виконувати для італійської мови роль "посередника" при засвоєнні лексики з далеких мов. Ця роль була її прерогативою протягом багатьох століть, особливо під час пізнього Відродження зі східних мов через французьку прийшло багато лексем (турецьке слово *mināre* у французькій стало *minaret*, а в італійській *minareto*).

Загалом у повсякденному мовленні італійців можна почути споконвічно французькі слова, хоча італійці іноді можуть і не усвідомлювати цього. Так, у закладах громадського харчування не можна обійтися без слова *menu*. В італійській мові є своє слово з таким самим значенням - *lista*, але воно вже виходить із вживання в даному контексті. Слово *menu* розширює коло свого вживання, позначаючи також перелік функцій в мобільному телефоні або в інших електронних апаратах. Інше поширене слово *gaffe* 'похибка', до якого в італійській мові існують відповідники *brutta figura*, *figuraccia*. Тим не менш, можна почути, як людина, яка вчинила щось, що викликає у неї почуття сорому, вигукує "*Che gaffe!*". У спілкуванні з незнайомими людьми італійці все частіше говорять *toilette* 'туалет' замість *bagno*, яке було б недоречним у деяких ситуаціях. Французьке слово *garage* дедалі більше витісняє італійський еквівалент *autorimessa*. Багато лінгвістів не вважають необхідністю проникнення слів, що дублюють значення вже наявних слів у мові, пояснюючи цей феномен «моди», привабливістю екзотичного для італійців.

Іспанські запозичення. Враховуючи географічну близькість між Іспанією та Італією, тісні історичні відносини – як у політичній, комерційній, так і у

культурній сферах, а також подібність цих двох мов, легко уявити, що цей тип мовного обміну мав місце з найдавніших часів.

Політична присутність Іспанії в Італії посилюється в XV столітті. Той факт, що каталанська мова використовувалася як мова адміністрації в неаполітанському дворі, сприяв проникненню деяких каталанізмів, які пізніше перейдуть в італійську, таких як *attillato*, *gramaglia*, *galera* та *impresa*. [12]

XVI-XVII – це період істотного поповнення словникового складу італійської мови запозиченнями з іспанської. Це пояснюється посиленням інтенсивності політичних і культурних відносин між Іспанією та Італією, роллю, яку відіграє Іспанія в європейській політиці та її посередництвом між старим континентом та Новим Світом. Слова, які з'являються в італійській мові в цей час: *appurare*, *disimpegnare*, *grandioso*, *gustoso*, *manipolazione*, *arrabattarsi*, *buscare*, *accertare*, *accudire*, *acciacco*, *disdetta*, *disimpegno*, *disguido*, *foscio*, *regalo*. Слова, які стосуються щоденного життя: *alcova*, *baule*, *baracca*, *borraccia*, *bucchero*, *appartamento*, *chicchera*, *pastiglia*, *siesta*. [12]

Також в мову проникають слова з таких галузей як: мода (*alamaro*, *faldiglia*, *guardinfante*, *mantiglia*, *pastrano*), культура (*ciaccona*, *pavaniglia*, *passacaglia*, *sarabanda*, *castagnette*), кулінарія (*piccatiglio*, *oglia podrida*, *tortilla*, *torrone*), мореплавство (*abbordare*, *baccalà*, *bompresso*, *bozza*, *cazzare*, *doppiare*, *imbarco*, *feluca*, *flotta*, *flottiglia*, *incagliare*, *lancia*, *mozzo*, *nostromo*, *risacca*, *rotta*, *tolda*, *velaccio*), військова сфера (*alfiere*, *ammutinare* e *ammutinamento*, *camerata*, *guerriglia*, *manica*, *parata*, *recluta*, *ronda*, *squadriglia*), флора і фауна (*cacao*, *cioccolata/o*, *mais*, *paraia*, *patata*, *tabacco*, *yucca*, *armadillo*, *caimano*, *condor*, *iguana*, *lama*, *puma*, *vigogna*), офіційна сфера (*adelantado*, *apposentatore*, вирази *stimar accertato* та *esser servito*) та латиноамериканські географічні лексеми (*cordigliera*, *savana*, *tormenta*, *uragano*, *vulcano*). [12]

Більш того, велика кількість запозичень була взята з рукописних праць тогочасних мандрівників, вчених, перекладачів тощо.

У XVIII столітті мовний вплив Іспанії послаблюється, основним джерелом запозичень стає французька мова. У XIX столітті ситуація покращується внаслідок посилення торговельних зв'язків, активної взаємодії різних груп людей

та спільних змін у суспільстві (еміграція громадян в Америку в останній третині століття). В італійській мові з'являються такі слова: *àlпаса, avana, azteco, gaucho, madrileno, dominicano, matador, merino, muleta, picador, torero, bolero, malagueña, patio, caramella, cioccolatino, xeres* тощо.

У ХХ столітті починається нова хвиля проникнення іспанізмів в італійську мову, цьому сприяють наслідки великих і серйозних політичних подій, проведення міжнародних культурно-комерційних та спортивних заходів (футбольні чемпіонати та Олімпійські ігри). До цих факторів слід додати більш ґрунтовне взаємовивчення культур, що відбувається за допомогою засобів масової інформації та туризму.

Особливо з 1960-х років вплив іспанської мови на італійський лексикон набуває великої сили. В мові з'являються центральноамериканські та південноамериканські реалії (*chicano, latinos, carachegno, platense, bonaerense, guatemalteco, (h)onduregno, nicaraguegno, panamegno, salvadoregno, peseta, peso, bolívar, colón, córdoba, cha cha cha, cumbia, tango, merengue, cucaracha, guaracha, jarabe, pachanga, pasodoble, rumba, jaleo, macarena, maraca, quena, marimba e bandoneón*). [12]

Також слід згадати терміни зі сфер кулінарії, спорту та культури (*paella, gazpacho, sangría, daiquiri, pulque, cuba libre, manzanilla, mescal, tequila, mojito, goleada e goleador, mundial, espada, picador, toreare, corrida, telenovela, movida, vigilantes, peones, murales, poncho, rancho, rodeo, sierra, retablo*). [12]

У словниковому запасі сучасної італійської молоді часто зустрічаються іспанські слова з пісень, коміксів та фільмів, а також слова щоденного вжитку: *Fiesta* (Вечірка); *Hasta la vista* (До побачення) - іспанський вираз, який став популярним в наслідок його використання у фільмі "Термінатор 2"; *Guapa/o* (Красива/ий); *Ole* - іспанський вигук, який використовується для висловлення захоплення або підтримки.

2.3 Запозичення з германських мов

Слова германського походження увійшли в італійську мову в період, коли вона перебувала на першому етапі формування, і тому германські слова

утворюють важливий компонент італійського лексикону. У перші століття нашої ери Італія постраждала від варварських вторгнень, що призвело не лише до військових, соціальних та економічних наслідків, а й до мовних.

Слова германського походження поділяються на чотири групи: давньонімецькі слова, готизми, франконізми та ломбардизми.

- Давньонімецькі запозичення, увійшли до класичної та народної латини, утвердившись у родовому лексиконі італійської мови. Це слова, які все ще використовуються в італійській мові: *sapone*, *tasso* та *vanga*.

- Терміни з військової сфери, такі як: *bando*, *elmo*, *guardia*, а також терміни з повсякденного життя, такі як: *nastro*, *fiasco*, *rossa*, *spola*, *arredare* та *albergo* належать до готизмів.

- Франкізми складно розпізнати, оскільки франки, які прибули з Галлії до Італії, були двомовними, і тому важко встановити, чи слово належить до франкської чи до галло-романської мови.

- Ломбардизми мали велике значення для топоніміки. Крім того, було запозичено багато термінів, що позначають частини тіла, такі як: *schiena*, *stingo*, *milza*, *anca*, *guancia*.

Інші сучасні германські мови, присутні в італійському лексиконі, це англійська, німецька, голландська, норвезька, шведська та ісландська.

Англійська мова є одним з найважливіших джерел запозичень в італійському лексиконі. Вже в середні віки деякі англійські слова увійшли в ужиток після торгових відносин Італії з Англією: наприклад *sterlina* та *dogana*. Згодом в епоху Відродження почали використовувати терміни *alto tradimento* (калька англ. *high treason*) та *parlamento* - лексеми, пов'язані з політичним життям і суспільством Англії, які з'являлися в звітах послів і мандрівників або в історичних творах. [13]

Починаючи з XVIII століття, англійська мова стає все більше і більше поширеною: увесь світ із захопленням дивився на Велику Британію завдяки промисловій революції, новим парламентським установам, народженим після громадянської війни 1642 року, потужній колоніальній імперії тощо. І тому в ужиток входить широкий спектр англіцизмів: *club*, *pamphlet*, *humour*.

Між 1800-ми та 1900-ми роками в економіці з'явилися такі англомовні слова: "boom", "business", "check", "copyright", "export", "manager", "marketing", "stock"; у кіно: "cast", "film", "set"; у спорті: "goal", "cross", "dribbling", "offside" "tennis", "ring"; у кулінарії: "brandy", "gin", "whisky", "roastbif", "curry"; у сфері транспорту: "cargo", "ferry-boat", "yacht", "bus", "clacson" тощо . [13]

Варто згадати, що в період фашизму (з 1930-х років) вже намагалися боротися з іноземними словами. Для цього мобілізували інтелектуалів, лінгвістів і Королівську академію Італії, щоб створити оновлену і чисту італійську мову, не забруднену лексемами, що належать до інших культур. Хоча словник, який Беніто Муссоліні замовив в академії, так і не був реалізований, перекладацькі кампанії були успішними. Наприклад вивіски, в яких використовувалися іноземні терміни (hotel та garage) не заборонили, але підприємства повинні були платити податки у 20 разів більше, ніж ті, хто перейшов на італійські вивіски.[13]

Поява в сучасній італійській мові великої кількості іншомовних слів, що походять від англійської, пояснюється швидкими змінами в суспільному та науковому житті: збільшенням інформаційного потоку, появою глобальної комп'ютерної системи Інтернет, розвитком міжнародних зв'язків, світового ринку, економіки, інформаційних технологій, участю у міжнаціональних подіях та заходах тощо.

На думку багатьох мовознавців швидкість надходження та кількість англійських лексем в італійській вже перевищила норму. Велике занепокоєння викликає те, що в мові сучасної молоді запозичення стають все більш поширеними.

З кожним роком все більше англіцизмів проникає в такі сфери, як:

- 1) Політика та влада: speaker - 'мовець'; impeachment - 'імпічмент'; look - 'образ', 'імідж'; consensus - 'консенсус'; summit - 'з'їзд', 'збори'.
- 2) Засоби масової інформації. Хоча в цій сфері працює велика кількість професіоналів з філологічною освітою, які повинні нести «в маси» культуру італійської мови, все ж таки на практиці відбувається все навпаки. Розповсюдженню іншомовності в італійській культурі сприяють саме італійські ЗМІ, а особливо телебачення та інтернет.

Не лише молодь, а й доросле покоління використовує такі слова, як: online - 'перебувати в активному режимі'; talk show - 'ток - шоу'; image – maker - 'стиліст'; prime time - 'найактивніший час користування ЗМІ'.

3) Спорт. Багато слів, до яких італійці давно звикли, прийшли саме з англійської мови: football - 'футбол'; basketball - 'баскетбол'; goal - 'гол'; golf - 'гольф'; poker - 'покер'; sprint - 'біг на коротку дистанцію'; surfing - 'серфінг'.

4) Техніка. Нові технології вимагають нових назв, які найчастіше запозичуються з англійської: smartphone - 'смартфон'; zoom - 'приближення об'єктів'; flash - 'спалах'; e-mail - 'електронна пошта'.

5) Кіно, музика. Ця область є потужним джерелом популяризації англійської мови. Більшість англіцизмів увійшло до італійської мови завдяки поп-культурі. Сьогодні багато італійських зірок співають саме англійською мовою. У всіх на слуху такі слова, як: fan - 'фанат'; film - 'фільм'; dance floor - 'танцмайданчик'; club - 'клуб'; detective - 'детектив'; rap - 'реп'; thriller - 'трилер'; track - 'трек'; remake - 'ремейк'.

6) Економіка та бізнес. У цій сфері присутні такі англомовні елементи: marketing - 'маркетинг'; broker - 'брокер'; dealer - 'дилер'; manager - 'менеджер'; boss - 'начальник'; training - 'тренінг'.

Деякі англіцизми зазнали змін, і за допомогою італійської морфології утворилися нові слова:

- budget (англ.) 'бюджет', 'фінансовий кошторис'. За допомогою суфікса -ario, утворився прикметник budgetario 'бюджетний';

- bluff (англ.) 'блеф'. За допомогою закінчення -are утворився дієслово bleffare 'блефувати';

- standard (англ.) 'норма', 'стандарт'. За допомогою суфікса -izzare утворився дієслово standardizzare 'стандартизувати'.

Різке збільшення запозичень з англійської відбулося в 90-ті роки ХХ століття, що було пов'язано зі змінами в політиці, економіці, культурі та моральній орієнтації суспільства. Англіцизми збагачують мову. Вона поповнюється ними з такою ж швидкістю, як і розвиваються технології у наш час.

В різних галузях часто не можна знайти якомусь поняттю чи предмету італійський еквівалент. Тоді простіше запозичити слово з іншої мови, аніж створювати неологізм.

Фінансова, науково-технічна, військова, спортивна лексика прагне інтернаціоналізації. Тяга до цивілізації та наукового прогресу відбивається у мові. У певному сенсі італійська мова вирівнюється за міжнародним стандартом. Лише час покаже, наскільки англіцизми змінять італійську мову та в який бік. Зрештою, частину запозичень буде схвалено, а решту - відкинуто. Адже в італійській мові безліч англійських запозичень мають еквіваленти: *bar* - *caffè*; *jeep* - *fuoristrada*; *killer* - *sicario*; *sandwich* - *tramezzino*; *freezer* - *congelatore*; *timer* - *contaminuti*; *stress* - *tensione*; *gag* - *battuta* тощо.

Процес запозичення з німецької мови почався в XI столітті. Німецькі лексеми не займають велику частину італійського лексикону порівняно з англіцизмами. Вони становлять всього 0,3% сучасного італійського словникового фонду. Між XV та XVII століттями слова, пов'язані з війнами і торгівлею, такі як: *tallero*, *bezzo*, *kreuzer* е *lanzicheneccho* увійшли в італійський лексикон. Вісімнадцяте, дев'ятнадцяте та двадцяте століття принесли терміни пов'язані з наукою, філософією та літературою: *cobalto*, *spato* е *morfologia*. Протягом XIX століття літературні журнали відігравали важливу роль в поширенні німецької культури в Італії. Інтерес до німецької мови знайшов відображення у виданні італо-німецьких граматик та словників. Потім протягом XX століття були запозичені терміни, пов'язані з військовим життям і двома світовими війнами, такі як: *lager*, *führer*, *kaputt*. [14]

В сучасній італійській мові слова німецького походження вживаються в таких сферах:

Економіка та бізнес: велика кількість економічних термінів в італійській мові мають німецьке походження, такі як: *bank*, *ipoteca*, *conto*.

Технічні науки: у сфері техніки та науки в італійській мові багато німецьких термінів, наприклад: *schermo*, *panzer*.

Культура: в італійській мові є багато німецьких слів, які вживаються для позначення культурних явищ та понять, наприклад: *valzer*, *illuminismo*, *superuomo*.

Їжа та напої: в італійській кухні можна знайти багато німецьких слів, таких як: wurstel, bretzel, sauerkraut.

Медицина: багато термінів у медицині та здоров'ї мають німецьке походження, такі як: aspirina, purina, gene.

На основі аналізу Паоло Золлі екстралінгвістичними чинниками, що сприяли проникненню германізмів в італійську лексику є:

- 1) австрійське панування в деяких регіонах Італії
- 2) міграція до Італії носіїв німецької мови або діалектів
- 3) еміграція італійців до німецькомовних країн
- 4) географічне сусідство та зв'язки іншого роду [15]

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

У другому розділі було досліджено найважливіші джерела запозиченої лексики італійської мови. Ними є латинська, грецька, французька, іспанська, англійська та німецька мови.

Латинська мова стала основою для формування італійської мови. В той час як грецькі запозичення потрапили в італійську на початкових етапах її формування. Це без сумнівів залишило вагомий слід на фонетичній, морфологічній і зокрема лексичній системах італійської мови.

Французька, іспанська та італійська відносяться до однієї мовної групи - романських мов. Всі ці мови походять від латини, а тому мають подібні структури. Це значно посилює їх вплив одна на одну. Мови романської групи істотно збагатили словниковий фонд італійської особливо в галузях культури, мистецтва, географії та кулінарії.

Англійська та німецька мови впливали на італійську на різних етапах її історії, від середньовіччя до сьогодення. Процес запозичення англійської лексики посилювався після Другої світової війни, коли Англія стала економічно та технологічно розвиненою країною. Більшість з цих слів вживається у сферах технологій, науки та бізнесу. Натомість німецьких слів найбільше у сферах культури та кулінарії.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У курсовій роботі було досліджено процес запозичення та визначено причини появи іноземних слів у італійській мові. Спершу ми дали визначення поняттю запозичення та охарактеризували причини виникнення цього процесу. Далі ми визначили місце та роль іншомовних запозичень в словниковому складі італійської мови та ознайомилися з їх класифікаціями за різними параметрами. Потім були визначені найважливіші джерела запозичень в італійській мові та стисло описаний процес переходу лексичних запозичень з мов оригіналу до мови перекладу.

Отже, ми визначили, що запозичення – це іншомовні морфеми, слова та словосполучення або їх окремі значення, що потрапили у мову внаслідок низки внутрішньолінгвістичних та екстралінгвістичних факторів. Найголовнішим з них є мовні контакти.

Ми дослідили, що за період свого існування італійська мова контактувала з десятками іноземних мов, кожна з яких мала на неї свій вплив. Вагомий внесок в словниковий склад італійської зробили: французька, іспанська, англійська, німецька, латинська та грецька мови.

Запозичення відіграють важливу роль в лексиконі італійської мови. Вони збагачують, урізноманітнюють мовлення та в разі необхідності заповнюють лексичну чи семантичну порожнечу. Але варто пам'ятати, що надмірне використання запозиченої лексики призводить до забруднення мови та втрати її самобутності.

Процес запозичення іншомовних одиниць є багаторівневим, а тому має декілька класифікацій за різними аспектами: джерелом, ступенем адаптації, способом надходження у мову тощо.

На початкових етапах розвитку італійської мови найбільший вплив на неї мала латина. Це залишило вагомий слід на фонетичній, морфологічній і зокрема лексичній системах італійської мови. Латинські лексеми або лексеми латинського походження і досі використовуються в науковій, медичній, юридичній, релігійній, мистецькій сферах.

На сучасному етапі найбільше мовних одиниць італійська мова запозичує саме з англійської. Роль англіцизмів у італійській мові полягає в тому, що вони допомагають висловлювати нові ідеї та концепції, які можуть бути складні або неможливі для вираження за допомогою італійських слів. Також вони допомагають підтримувати зв'язок між культурами та покращувати комунікацію між людьми з різних країн. Однак використання запозичень повинно бути розумним та обмеженим, з метою збереження багатства та унікальності італійської мови.

Процес запозичення іншомовної лексики італійською мовою є досить інтенсивним, а тому ця тема буде і надалі важливою та актуальною для вивчення та дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Енциклопедія сучасної України : <https://esu.com.ua/article-15400>
2. Совтис Н. М. Білінгвізм як результат міжмовних контактів: причини виникнення та наслідки функціонування // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Сер. : Філологічна. - 2013. - Вип. 38. - С. 273
3. Ізборник : <http://litopys.org.ua/ukrmova/um79.htm>
4. Prestiti in "La Grammatica italiana" (n.d.).
[https://www.treccani.it/enciclopedia/prestiti_\(La-grammatica-italiana\)](https://www.treccani.it/enciclopedia/prestiti_(La-grammatica-italiana))
5. Podcast Italiano SRL: <https://www.podcastitaliano.com/podcast-episode/7-gli-anglicismi-in-italiano>
6. Rivista italiana Micromega: <https://www.micromega.net/la-nuova-questione-della-lingua-litaliano-e-linglesorum/>
7. Latinismi in "Enciclopedia dell'italiano" (2010) (n.d.).
https://www.treccani.it/enciclopedia/latinismi_%28Enciclopedia-dell%27Italiano%29/
8. De Mauro, Tullio (2005), La fabbrica delle parole. Il lessico e problemi di lessicologia, Torino, UTET. - p.130, tav. 3
9. Tesi, Riccardo (2004), Parametri sintattici per la definizione di 'italiano antico', in SintAnt. La sintassi dell'italiano antico. Atti del Convegno internazionale di studi (Roma, 18-21 settembre 2002), a cura di M. Dardano & G. Frenguelli, Roma, Aracne. - pp. 425-444.
10. Dardano M., Trifone P. Grammatica italiana con nozioni di linguistica. Ed. 3. Bologna: Zanichelli, 1995. – p.641
11. La Repubblica. Dizionario di italiano:
<https://dizionari.repubblica.it/Italiano/A/arcipelago.html>
12. Ispanismi in "Enciclopedia dell'italiano" (2010) (n.d.).
[https://www.treccani.it/enciclopedia/ispanismi_\(Enciclopedia-dell'Italiano\)](https://www.treccani.it/enciclopedia/ispanismi_(Enciclopedia-dell'Italiano))
13. Rivista italiana Focus: <https://www.focus.it/cultura/curiosita/parole-inglesi-radici-lontanissime>

14. Luca Serianni. Viaggiatori, musicisti, poeti. Saggi di storia della lingua italiana, Collana Saggi, Milano, Garzanti (2002) p.623-633
15. Paolo Zolli. Le Parole Straniere. Bologna: Zanichelli Editore. (1995) p.150